

Zitting 1979–1980

15 438

Wijziging van de Advocatenwet (Aanpassing aan de EEG-richtlijn betreffende het vrij verrichten van diensten door advocaten)

Nr. 6

De vroegere stukken zijn gedrukt in de zitting 1978–1979.

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 22 januari 1980

ALGEMEEN

Met genoegen stelt ondergetekende vast dat de voorgestelde wijziging van de Advocatenwet ter aanpassing aan de EEG-richtlijn betreffende het vrij verrichten van diensten door advocaten in het voorlopig verslag door verscheidene fracties in hoofdlijnen wordt onderschreven. De vragen en opmerkingen gaven deels uiting aan een behoefte tot nadere informatie omtrent de achtergronden van de onderhavige voorgestelde wetswijziging, deels werden verbeteringen voorgesteld van in hoofdzaak technische aard. Te zamen met een brief van de Commissie van de Europese Gemeenschappen van 10 april 1979, welke brief als bijlage bij deze memorie is gevoegd, hebben zij geleid tot enige aanpassingen en aanvullingen van het wetsontwerp, zoals neergelegd in de bijgevoegde nota van wijzigingen. Op deze wijzigingen zal hieronder bij de bespreking van de afzonderlijke artikelen worden teruggekomen.

Tevens bleken bij nader inzien enkele aanpassingen van het Wetboek van Strafvordering noodzakelijk. Ook deze zullen hieronder afzonderlijk worden besproken. In het intitulé en de aanhef van het onderhavige wetsontwerp werd deze uitbreiding verwerkt.

De vrees van de leden van de fractie van de P.v.d.A. dat door het niet opnemen van een voorbehoud zoals bedoeld in artikel 1, eerste lid, tweede alinea van de richtlijn, er verschillen zouden kunnen ontstaan in de aard van de dienstverrichtingen die Nederlandse en advocaten uit andere lid-staten hier te lande mogen verrichten, wordt door ondergetekende niet gedeeld. De genoemde bepaling van de richtlijn heeft betrekking op de situatie in Ierland en het Verenigd Koninkrijk. Daar het opmaken van authentieke akten, waarbij het recht van beheer verleend wordt over goederen van overledenen (aanstelling van executeurs-testamentair) of waarbij onroerende zakelijke rechten worden gevestigd of overgedragen, waarvan de richtlijn spreekt, in Nederland door het notariaat pleegt te worden verricht, zullen in het algemeen zowel Nederlandse als buitenlandse advocaten daarmee hier te lande geen bemoeienis hebben.

In antwoord op vragen van de leden van de fracties van de P.v.d.A. en het C.D.A. wordt opgemerkt dat over het tijdstip van de totstandkoming van een richtlijn omtrent het recht van vestiging van advocaten op dit moment niets met zekerheid kan worden gezegd. Door de harmonisatie worden de verschillen in het recht op de lange duur wel kleiner, maar niet te voorzien valt

wanneer daarvan een merkbare uniformerende invloed zal uitgaan op de grote verschillen van opvatting omtrent vestigingsvereisten voor advocaten, zoals deze bij de voorbereiding van de richtlijn aan het licht kwamen.

Op vragen van de leden van de C.D.A.-fractie en van de C.P.N.-fractie kan worden geantwoord, dat de Nederlandse Orde van Advocaten met het onderhavige wetsontwerp, ook in zijn huidige gewijzigde vorm, kan instemmen. Gezien de zeer beperkte strekking werd de Nederlandse Vereniging van Rechtspraak niet geraadpleegd.

Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen zal, zoals reeds eerder opgemerkt, wellicht geroepen worden de regeling nader aan het EEG-verdrag te toetsen. De uiteindelijke richtlijn draagt nu eenmaal in verschillende opzichten een compromiskarakter, waardoor het niet mogelijk was op bepaalde punten een verder gaande regeling te scheppen.

De lange duur der totstandkoming van de richtlijn was te wijten aan de geringe bereidheid van verschillende lid-staten om tot liberalisatie over te gaan, waarbij overigens zij opgemerkt dat Nederland zich steeds een voorstander van liberalisatie heeft betoond, getuige bij voorbeeld de schrapping van het nationaliteitsvereiste in de artikelen 2 en 62, Advocatenwet (Wet van 3 juli 1974, S. 382). De Nederlandse onderhandelaars waren, evenals thans de leden van de V.V.D.-fractie, van mening dat vrees voor concurrentie bij de standpuntbepaling geen beslissende rol mocht spelen.

Over de grote verschillen in het recht van de lid-staten werd hierboven al gesproken; de opmerkingen van de leden van de C.P.N.-fractie daaromtrent onderstrepen nog eens de moeilijkheden bij de verwezenlijking van de uiteindelijk beoogde vrijheid van vestiging. Het onderhavige wetsontwerp beoogt slechts een zeer bescheiden liberalisering op het gebied van de procespraktijk en geeft bezoekende advocaten nog niet het recht, op dezelfde voet als in Nederland ingeschreven advocaten, alhier hun beroep uit te oefenen. Hun beroepsuitoefening wordt met name beperkt door de samenwerkingsverplichting, bedoeld in het voorgestelde artikel 16e. Het is om die reden niet noodzakelijk, ook ten aanzien van deze bezoekende advocaten de eis van bestudering van het Nederlands recht te stellen. Die eis blijft immers gelden zodra een buitenlandse advocaat zich in Nederland zou wensen in te schrijven; vergelijk artikel 2, Advocatenwet.

Gezien deze beperkingen valt niet in te zien op welke wijze inmenging in de Nederlandse rechtssfeer zou kunnen ontstaan. De bezoekende advocaat die alhier procedeert, is onderworpen aan de gedragsregels en aan het toezicht van de rechter. Bovendien bepaalt niet de advocaat, maar de rechter in concrete gevallen wat recht is. Dat geldt ook wanneer bij voorbeeld door bezoekende advocaten wordt opgetreden in een procedure voor een Nederlandse rechter over de toepassing van EEG-voorschriften. Deze advocaten zullen wellicht argumenten willen putten uit hun nationale recht, maar ook dan komt, wanneer het om de interpretatie van het Europese recht gaat, door het instituut van de prejudiciële beslissing (artikel 177 van het EEG-verdrag) het laatste woord in principe toe aan het Hof van Justitie.

Over de door de C.P.N.-fractie gestelde vraag over de wederkerigheid kan worden opgemerkt dat alle lid-staten verplicht zijn aan de richtlijn uitvoering te geven. Dat houdt in dat de Nederlandse advocaten in de andere lid-staten onder dezelfde voorwaarden hun beroep zullen mogen uitoefenen als bezoekende advocaten hier.

ARTIKELEN

Artikel I

Bij nadere overweging leek het beter het oorspronkelijke artikel I, dat betrekking had op artikel 9a van de Advocatenwet, te laten vervallen. De ondergetekende wil aldus rekening houden met het feit dat de Europese Commissie, zoals zij in haar brief van 10 april 1979 (zie bij de bijlage bij deze memo-

rie) nog eens liet weten, er, in overeenstemming met artikel 62, EEG, groot belang aanhecht, dat de inwerkingtreding van de richtlijn de vrijere regelingen en praktijken, voortvloeiend uit andere rechtsbronnen, onaangetast laat. Daarmee is tevens de hierop betrekking hebbende vraag van de leden van de fractie van de P.v.d.A. beantwoord. Bedacht moet worden dat het huidige artikel 9a van de Advocatenwet, dat de ondergetekende thans dus ongewijzigd wil handhaven, alleen betrekking heeft op het recht van buitenlandse advocaten tot het voeren van de titel van advocaat en dus niet op de bevoegdheid tot het verrichten van welke werkzaamheden dan ook. Die bevoegdheid, die (voorshands?) alleen wordt toegekend aan advocaten afkomstig uit één der lid-staten der EEG, wordt geheel beheerst door de nieuwe paragraaf 2a.

Met artikel 9a is niet in strijd dat, ingevolge paragraaf 2a, buitenlandse advocaten, die in Nederland als zodanig werkzaamheden willen verrichten, bij het voeren van hun titel de beroepsorganisatie, waartoe zij behoren, moeten vermelden of het gerecht waarbij zij zijn toegelaten. Gevaar voor verwarring tussen Nederlandse en buitenlandse advocaten kan, zolang laatstgenoemden geen werkzaamheden verrichten, niet ontstaan.

De opmerkingen van de V.V.D.-fractie hebben, nu het oorspronkelijke artikel I vervalt, slechts betrekking op artikel 16c en zullen hieronder bij de bespreking van dat artikel worden behandeld.

Doordat artikel I kwam te vervallen, is het oorspronkelijke artikel II in het gewijzigd ontwerp artikel I geworden.

Artikel 16b

De ondergetekende onderschrijft de juistheid van de opmerking van de leden van de V.V.D.-fractie over de laatste zinsnede van deze bepaling (in het voorlopig verslag werd hier kennelijk abusievelijk naar artikel 16a verwezen). In de nota van wijzigingen is de suggestie overgenomen.

Artikel 16c

In dit artikel is in verband met het vervallen van de aanvankelijk voorgestelde toevoeging aan artikel 9a een wijziging aangebracht, ten einde tot uitdrukking te brengen dat de beperkende voorwaarden, verbonden aan het voeren van de titel van advocaat, voor advocaten van andere lid-staten alleen gelden wanneer zij in Nederland daadwerkelijk hun diensten als advocaat verrichten.

Naar aanleiding van daarop betrekking hebbende vragen van de leden van de V.V.D.-fractie geeft de ondergetekende als zijn mening te kennen, dat het de voorkeur verdient, de wijze waarop advocaten uit andere lid-staten bij het voeren van hun titel hun beroepsorganisatie of het gerecht waarbij zij zijn toegelaten, moeten vermelden, niet in details te regelen. Het gaat erom dat de bezoekende advocaat de indruk vermijdt dat hij een in Nederland ingeschreven advocaat is. Het ligt dan voor de hand dat hij, zoals deze leden suggereerden, op van hem uitgaande schriftelijke stukken de bedoelde vermelding plaatst. Het zou naar de mening van de ondergetekende te ver gaan, de eis te stellen van schriftelijke mededeling aan het bureau van de Nederlandse Orde van Advocaten.

Het «Europees Advocatenpaspoort», een Europees bewijs van inschrijving als advocaat dat in 1978 onder auspiciën van de Commission Consultative des Barreaux de la Communauté Européenne, het overlegorgaan van de balies van de negen EEG-landen, werd geïntroduceerd (zie Advocatenblad 1979, blz. 13 e.v.), zal wellicht in veel gevallen problemen kunnen voorkomen en de legitimatie kunnen vergemakkelijken.

De rol hierbij van de samenwerkende advocaat wordt hieronder bij artikel 16e besproken, daar die rol beperkt is tot de in dat artikel genoemde gevallen dat er een samenwerkingsplicht is.

De vraag van de leden van de P.v.d.A.-fractie met betrekking tot de verwijzing in artikel 16c naar artikel 9a behoeft, nu artikel I komt te vervallen, niet meer te worden beantwoord.

De slotzin van artikel 16c, inhoudende dat bezoekende advocaten geen deel uitmaken van de Nederlandse Orde van Advocaten, is in het gewijzigd ontwerp geschrapt, daar deze naast artikel 17 lid 1, inhoudende dat de Nederlandse Orde van Advocaten gevormd wordt door de gezamenlijke in Nederland ingeschreven advocaten, overbodig is.

Artikel 16d

Met betrekking tot de door de leden van de P.v.d.A.-fractie opgeworpen vraag hoe strijdigheid kan worden voorkomen tussen de beroepsregels en de bepalingen van de richtlijn zij opgemerkt, dat de verordeningen krachtens artikel 28 Advocatenwet ingevolge artikel 29 van deze wet geen geldigheid bezitten voor zover zij het terrein bestrijken waarin door de onderhavige richtlijn wordt voorzien, aangezien dit ontwerp juist beoogt, deze richtlijn in de Advocatenwet te incorporeren. Bovendien kunnen ingevolge artikel 30 van de Advocatenwet verordeningen die met de wet of het algemeen belang strijden door de Kroon worden geschorst of vernietigd.

De suggestie van deze leden om artikel 29, eerste lid, van de Advocatenwet aan te passen is opgevolgd: zie artikel G van de nota van wijzigingen.

De leden van de fracties van het C.D.A. en van de V.V.D. sneden de problematiek aan van een mogelijk rechtsconflict tussen de Nederlandse beroepsregels en die van de Staat van herkomst. Bij de voorbereiding van de richtlijn is dit punt aangevoerd als argument tegen de aanvaarding van een dubbele discipline, daar hierin een zekere discriminatie kan worden gezien ten opzichte van in het desbetreffende land zelf ingeschreven advocaten. De mogelijkheid van een conflict is echter nogal theoretisch; moeilijk valt in te zien hoe hier in de praktijk problemen zouden kunnen ontstaan. Theoretisch zou de meest ver gaande beroepsregel moeten prevaleren, maar het is ook mogelijk dat de raden van toezicht het accent zullen leggen op de eigen beroepsregels. De raden zullen dit afhankelijk van de situatie moeten beslissen; het is niet zeker dat de Nederlandse beroepsregels steeds dienen te prevaleren. Van belang is bovendien dat juist het oog op de hierbedoelde conflicten door de Commission Consultative des Barreaux de la Communauté Européenne een Raad van advies en bijstand is opgericht, die de nationale tuchtcolleges van dienst zal kunnen zijn. Bovendien tracht men binnen deze Commission Consultative op den duur te komen tot een «code van gedragsregels voor de EEG». Vgl. in dit verband over de z.g. Verklaring van Perugia Advocatenblad 1978, blz. 399 e.v.

De wijze waarop de bezoekende advocaat ten overstaan van een overheidsinstantie zijn bevoegdheid zal moeten aantonen, is in navolging van de richtlijn in het onderhavige ontwerp niet gepreciseerd. Ook hier zal waarschijnlijk het Europees Advocatenpaspoort goede diensten kunnen verrichten, maar het gaat naar de mening van de ondergetekende te ver, dit paspoort verplicht voor te schrijven. Zulks zou trouwens niet op de weg van de Nederlandse, doch hoogstens op die van de Europese wetgever liggen.

De leden van de V.V.D.-fractie stelden de vraag of advocaten van andere lid-staten voor toevoegingen in aanmerking komen. De ondergetekende is van mening dat dit thans niet het geval is en dat het onderhavige wetsontwerp niet de strekking kan hebben daarin verandering te brengen. Hij verwijst in dit verband naar artikel 77 Advocatenwet; het lijkt geen twijfel dat met «binnen het Rijk de praktijk uitoefenen» hetzelfde is bedoeld als met «in Nederland ingeschreven zijn». Omdat echter straks naast in Nederland ingeschreven advocaten ook de bezoekende advocaten zoals bedoeld in het onderhavige artikel 16b in Nederland in rechte zullen kunnen optreden, leek het beter, ten einde ieder mogelijk misverstand uit te sluiten, ook in artikel 77 Advocatenwet de formulering «in Nederland ingeschreven zijn» te bezigen; zie hieronder de toelichting bij artikel IV van het gewijzigd ontwerp. Een zelf-

de redenering kan worden gevolgd ten aanzien van toevoegingen krachtens de tweede afdeling van de tweede titel van Boek 1 van het Wetboek van Strafvordering, in verband waarmee ook in het tweede lid van artikel 46 van dit Wetboek een soortgelijke tekstuele verduidelijking wordt voorgesteld; vgl. artikel VI van het gewijzigd ontwerp. Voorts verwijst de ondergetekende naar het arrest van de Hoge Raad van 19 december 1978, NJ 1979 no. 233, waarbij beslist werd dat de Wet Rechtsbijstand aan on- en minvermogenden niet toelaat dat een bureau van consultatie een advocaat toevoegt die niet kantoor houdt in het arrondissement waartoe het bureau behoort. Het cassatiemiddel spreekt kortweg van «een advocaat buiten het arrondissement»; beide formuleringen duiden naar de mening van ondergetekende op advocaten die niet bij de rechtbank van het betrokken arrondissement zijn ingeschreven.

Dezelfde leden informeerden naar de wijze waarop de bezoekende advocaat wetenschap kan krijgen van de inhoud van de ook voor hem geldende beroepsregels. Het ligt voor de hand dat hij daarover in voorkomende gevallen door de samenwerkende advocaat wordt geïnformeerd, alsmede dat hij zich op de hoogte kan stellen bij het Bureau van de Nederlandse Orde. Zoals reeds opgemerkt, komt een meldingsplicht bij dit bureau de ondergetekende niet opdoorn voor. Een dergelijke meldingsplicht of een verplichte inschrijving bij het Bureau van de Nederlandse Orde in de trant van het voorstel van de leden der V.V.D.-fractie zou naar de mening van de ondergetekende in strijd zijn met de letter en de strekking van de onderhavige richtlijn.

Artikel 16e

Aan de leden van de fractie van de P.v.d.A. wordt toegegeven dat het lidwoord «de» ten onrechte was weggefallen; het zal alsnog worden ingevoegd.

De leden van de V.V.D.-fractie wilden enige verduidelijking over de in het eerste lid bedoelde samenwerking.

Bij strafzaken zal deze inderdaad doorgaans meebrengen dat zowel de bezoekende als de samenwerkende advocaat als raadsman optreden in de zin van artikel 37 van het Wetboek van Strafvordering (zie hieronder bij artikel V), daar men zich moeilijk kan voorstellen hoe de samenwerking hier anders kan worden gerealiseerd. In ieder geval dient, wanneer de bezoekende advocaat zich als raadsman wenst te stellen, ook de samenwerkende advocaat als zodanig op te treden. Een verplichting dat de bezoekende advocaat zich als raadsman stelt, wordt dezerzijds niet noodzakelijk geacht; de wijze waarop de betrokken advocaten hun samenwerking wensen te realiseren, dient aan hun inzicht te worden overgelaten. Denkbaar is dat de bezoekende advocaat meer op de achtergrond blijft. Evenmin is er reden om in civiele zaken verplichtend voor te schrijven dat op alle processtukken enz. ook de naam van de bezoekende advocaat wordt vermeld. Voldoende is, dat de samenwerkende advocaat, die immers in de regel tevens als de procesvertegenwoordiger zal fungeren, zijn naam op de stukken vermeldt.

Mede in verband met de meergenoemde brief van de Europese Commissie leek het de ondergetekende raadzaam, de samenwerkingsverplichting alsnog te beperken tot de gevallen waarvoor ingevolge de wet de tussenkomst van een procesvertegenwoordiger is voorgeschreven. Het zou te ver gaan om ook bij kantongerechtsprocedures of bij procedures voor de administratieve rechter samenwerking met een plaatselijke advocaat verplicht te stellen. Hier kan de buitenlandse advocaat dus zelf als gemachtigde c.q. als raadsman optreden op dezelfde wijze als een Nederlandse advocaat, dat wil zeggen dat hij, nu ook hij in beginsel onder het voor Nederlandse advocaten geldende disciplinaire toezicht valt, evenmin als Nederlandse advocaten als gemachtigde kan worden geweigerd (zie artikel 99a, eerste lid, Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering).

Tegen de bepaling in het tweede lid van artikel 16e, waarin wordt voorgeschreven dat de samenwerkende advocaat zich van te voren dient te vergewissen van de bevoegdheid van de bezoekende advocaat, is door de leden van de V.V.D.-fractie het bezwaar ingebracht dat dit in de praktijk tot moei-

lijkheden aanleiding zou kunnen geven. Zoals reeds hierboven opgemerkt, wordt door de ondergetekende echter het door deze leden aangevoerde alternatief van de centrale aanmelding c.q. inschrijving bij het Bureau van de Nederlandse Orde verworpen. De ondergetekende handhaaft zijn oorspronkelijke opvatting dat het doeltreffender is, in het geval van het bestaan van een samenwerkingsverplichting, de samenwerkende advocaat, met wie de bezoekende advocaat immers veelal reeds een relatie zal hebben, verantwoordelijk te doen zijn voor het toezicht op de bevoegdheid van de bezoekende advocaat. In twijfelgevallen zal de samenwerkende advocaat zich in verbinding kunnen stellen met het Bureau van de Orde; ook hier zal het Europees Advocatenpaspoort goede diensten kunnen verrichten.

Zowel de leden van de C.D.A.-fractie als die van de V.V.D.-fractie hebben gevraagd, wat moet worden verstaan onder het begrip «verantwoordelijk» in het oorspronkelijk voorgestelde tweede lid van artikel 16e, tweede zin. Nadere overweging van deze materie heeft de ondergetekende tot de slotsom geleid dat dit begrip slechts betrekking heeft op het toezicht op de bevoegdheid van de bezoekende advocaat. De verantwoordelijkheid heeft dan in zoverre een tuchtrechtelijke dimensie, dat nalatigheid bij dit toezicht, leidende tot het optreden van een onbevoegde advocaat, de samenwerkende advocaat in beginsel bloot stelt aan tuchtrechtelijke maatregelen. Verder kan naar de mening van ondergetekende deze verantwoordelijkheid niet gaan. In verband daarmee is de redactie van de desbetreffende zin in overeenstemming gebracht met de tekst van de richtlijn en is zij in deze gewijzigde vorm overgebracht naar het slot van het eerste lid van artikel 16e. De verantwoordelijkheid heeft nu een zeer beperkte strekking, waarmee tegemoet gekomen wordt aan de opmerking van de leden van de V.V.D.-fractie.

Met de leden van de V.V.D.-fractie is de ondergetekende van mening dat aan de introductie van een buitenlandse advocaat geen strengere eisen behoeven te worden gesteld dan aan die van een Nederlandse advocaat uit een ander arrondissement.

Met betrekking tot de kosten verbonden aan de inschakeling van een tolk merkt de ondergetekende naar aanleiding van een vraag van de leden van de V.V.D.-fractie op dat naar zijn mening het bepaalde in artikel 16e van het wetsontwerp geen aanleiding vormt om af te wijken van het beginsel, dat deze kosten in civiele zaken in principe worden gedragen door de partij die de tolk inschakelt.

In antwoord op een vraag van dezelfde leden omtrent de reikwijdte van het verlot zich van een andere taal te bedienen, merkt de ondergetekende op dat bij de redactie primair gedacht is aan de mondelinge behandeling, maar dat de tekst dienaangaande geen beperking inhoudt.

Artikel 16f

De opmerking van de leden van de fractie van de P.v.d.A. omtrent de betekenis van het woord «voor zover» zou de ondergetekende aldus willen beantwoorden, dat dit woord in de onderhavige context een samenvoeging is van de woorden «indien» respectievelijk «voor zover» in de regel daaronder van de tekst van de richtlijn. Enig verschil in betekenis tussen de richtlijn en het onderhavige ontwerp is daarmee niet beoogd.

De leden van de C.D.A.-fractie wilden weten of het in deze bepaling een limitatieve opsomming betreft van de door de bezoekende advocaat in acht te nemen beroepsregels. De Franse en de Duitse tekst, waarin respectievelijk de woorden «notamment» en «insbesondere» voorkomen, doen eerder vermoeden dat de opsomming niet limitatief bedoeld is, doch slechts een opsomming wil zijn van de voornaamste voorbeelden. Er bestaat geen redelijke grond om eventuele toekomstige beroepsregels over andere onderwerpen bij voorbaat van toepassing op bezoekende advocaten uit te zonderen.

De conclusie van deze leden dat voor de werkzaamheden waarvan in dit artikel sprake is geen samenwerkingsplicht met een Nederlandse advocaat bestaat, is juist.

Dezelfde leden noemden het voorbeeld van een buitenlandse advocaat die in zijn land van herkomst in de publiciteit treedt met betrekking tot werkzaamheden in Nederland. De ter zake bevoegde Nederlandse raad van toezicht (vgl. het voorgestelde artikel 60a, eerste lid) zal daarover in beginsel mogen oordelen. Of een tuchtrechtelijke maatregel tegen de betrokken advocaat op zijn plaats is, zal geheel afhangen van de omstandigheden van het geval.

Ten aanzien van de vragen van de leden van de V.V.D.-fractie omtrent de problemen, voortvloeiende uit het bestaan van een dubbel regime, zij verwezen naar het daarover hierboven opgemerkte.

Artikel III

In de aanhef van artikel 60a van de Advocatenwet over de toepassing van het tuchtrecht mede op bezoekende advocaten is een kleine tekstuele verbetering aangebracht, daar de in de oorspronkelijke tekst genoemde bepalingen (de artikelen 16b en 16c) beide op dezelfde groep advocaten betrekking hebben. Vermelding van twee bepalingen is dus overbodig; de omschrijving van een groep waar het om gaat, vindt men in artikel 16b.

Ten slotte informeerden de leden van de fractie van de P.v.d.A. naar de gevolgen van de straf van schorsing voor advocaten uit andere lid-staten. Uiteraard betreft een door een Nederlandse raad van toezicht uitgesproken schorsing slechts werkzaamheden in Nederland. Een Nederlandse raad van toezicht mist de bevoegdheid, om aan een bezoekende advocaat te verbieden om buiten Nederland de titel van advocaat te voeren. Het nieuwe artikel 60a laat daarover geen twijfel bestaan.

In artikel 60a lid 2, sub c, werd het woordje «van» vervangen door «in», omdat wel een advocaat, maar niet een bevoegdheid kan worden «geschorst». Een bevoegdheid kan wel worden «opgeschort», maar het verdient de voorkeur hier de terminologie van artikel 48, lid 1, aan te houden.

Artikel IV

Over de hier voorgestelde aanpassing van strikt technische aard van artikel 77 van de Advocatenwet werd hierboven reeds gesproken. Tot heden was de formulering «binnen het Rijk de praktijk uitoefenen» niet voor tweerlei uitleg vatbaar. Daar straks echter ook bezoekende advocaten in zekere zin binnen Nederland «de praktijk» mogen uitoefenen, is het, om ieder misverstand uit te sluiten, beter in het vervolg te spreken enerzijds van wél en anderzijds van níét in Nederland ingeschreven advocaten. Dit criterium sluit ook beter aan bij het systeem van de Advocatenwet; vgl. bij voorbeeld de artikelen 1, 2, 12 en 17 van deze wet.

Artikel V

Het huidige artikel 37 van het Wetboek van Strafvordering is in strijd met de richtlijn en dient dus te worden aangepast. De voorgestelde wijziging heeft de strekking aan bezoekende advocaten niet méér bevoegdheden toe te kennen dan onder de richtlijn strikt genomen onvermijdelijk is. De bezoekende advocaat dient zich als raadsman te kunnen stellen. Het in dit wetsontwerp voorgestelde artikel 16e van de Advocatenwet is dan echter van toepassing, hetgeen naar de mening van de ondergetekende meebrengt dat een bezoekende advocaat niet de enige raadsman in de zin van de onderhavige wetsbepaling kan zijn: naast hem zal steeds minstens één in Nederland ingeschreven advocaat als raadsman moeten optreden. Hoe zij vervolgens de werkzaamheden onderling verdelen, zal aan de praktijk moeten worden overgelaten.

Artikel VI

Ten aanzien van de hier voorgestelde aanpassing aan artikel 46 van het Wetboek van Strafvordering kan worden verwezen naar het hierboven onder artikel IV opgemerkte.

Artikel VII

De in het oorspronkelijke ontwerp genoemde datum van inwerkingtreding is inmiddels geëxpireerd. Nu de onderhavige materie zich naar haar aard niet leent voor het hebben van terugwerkende kracht, lijkt het het beste geen datum van inwerkingtreding van deze wet op te nemen, doch de termijn van inwerkingtreding te bekorten als aangegeven.

De Minister van Justitie,
J. de Ruiter